

Sygn. akt VIII Ca 131/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Krawczyk (spr.)
Sędziowie:	SSO Małgorzata Kończal SSO Jadwiga Siedlaczek
Protokolant:	sekr. sądowy Natalia Wilk

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2014 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) ***Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.***

przeciwko ***J. K. (1), J. K. (2) i M. K.***

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu

z dnia 7 listopada 2013 r.

sygn. akt I C 613/13

1. ***oddala apelację,***

2. ***zasądza od powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. na rzecz pozwanych J. K. (1), J. K. (2) i M. K. solidarnie kwotę 1200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.***

Sygn. akt VIII Ca 131/14

UZASADNENIE

Pozwem z dnia 31 grudnia 2012 r. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty wnosił o zasądzenie od pozwanych: J. K. (1), J. K. (2) oraz M. K., kwoty 20 tyś. zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powód znajduje się w posiadaniu weksla in blanco wystawionego przez pozwanych: J. K. (1) i M. K., który został następnie poręczony przez pozwanego J. K. (2). Przedmiotowy weksel stanowił zabezpieczenie kredytu udzielonego przez Bank (...) S.A. na podstawie umowy kredytowej z dnia 2 maja 2008 r. nr (...). W dniu 29 lutego 2012 r. powód nabył wynikającą z w/w umowy wierzytelność kredytową wraz ze wszystkimi zabezpieczeniami.

W celu realizacji swoich roszczeń powód wypełnił weksel i wezwał do uiszczenia sumy wekslowej. Pozwani nie uiszcili żądanej kwoty.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 22 marca 2013 r. w sprawie I Nc 1/13 Sąd Rejonowy w Grudziądzu zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 20 tyś. zł oraz obciążył ich kosztami procesu w kwocie 2.667 zł.

Od wydanego nakazu zapłaty w dniu 15 kwietnia 2013 r. pozwani wnieśli sprzeciw wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości.

W piśmie przygotowawczym z 18 czerwca 2013 r. strona powodowa podkreśliła, iż dochodzi roszczenia z weksla – a nie ze stosunku podstawowego, powołując się na abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie I C 613/13 Sąd Rejonowy w Grudziądzu oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia Sąd podkreślał, iż zgodnie ze stanowiskiem strony powodowej, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, dochodziła ona roszczeń jedynie z weksla – w oderwaniu od stosunku podstawowego, powołując się w głównej mierze na abstrakcyjny charakter stosunku wekslowego. Sąd wskazał, iż wierzytelność wynikająca z łączącego strony stosunku podstawowego oraz wierzytelność z weksla stanowią dwie różne i odrębne od siebie wierzytelności. Mając na uwadze swoiste „ograniczenie” przez stronę powodową przedmiotu postępowania do roszczenia dochodzonego stricte z weksla wyłączyło to konieczność dokonywania analizy zarzutów podnoszonych przez pozwanych odnoszących się do stosunku podstawowego – w tym do zarzutu przedawnienia.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, iż wraz z nabyciem wierzytelności kredytowej strona powodowa uzyskała przedmiotowy weksel gwarancyjny in blanco, a następnie wypełniła go. Z weksla nie wynika, aby był on indosowany na rzecz powoda, który nie figuruje zarówno jako remitent, ani jako indosant w związku z czym nie korzysta z formalnej legitymacji z weksla.

W ocenie Sądu pozwani w skuteczny sposób podnieśli, iż do wypełnienia weksla doszło w sposób sprzeczny z deklaracją wekslową, w której wyraźnie zastrzeżono, iż uprawnionym do wypełnienia weksla jest Bank (...) S.A. Sąd Rejonowy, powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z 9 września 2004 r. – II CK 499/03, wyraził pogląd, iż zastrzeżenie uprawnienia do wypełnienia weksla należy interpretować ściśle, jako uprawnienie osobiste konkretnego banku i nie podlega ono przeniesieniu w drodze cesji - ergo przed wypełnieniem przedmiotowy weksel nie był przeznaczony do obrotu.

Konstatując w ocenie sądu pierwszej instancji strona powodowa nie dysponowała uprawnieniem do wypełnienia weksla, gdyż stało to w sprzeczności z deklaracją wekslową.

W apelacji z 30 grudnia 2013 r. strona powodowa zaskarżyła wyrok w całości i podniosła następujące uchybienia:

- nierozpoznanie istoty sprawy poprzez uznanie, że powód opiera swoje żądanie wyłącznie na stosunku wekslowym,
- naruszenie prawa procesowego mającego wpływ na treść wyroku w postaci:

- naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że powód ograniczył przedmiot procesu do roszczenia wekslowego i w konsekwencji przyjęcie, iż objęcie procesem roszczenia ze stosunku podstawowego powodowałoby rozstrzygnięcie o żądaniu niebędącym przedmiotem procesu,

- naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie przeprowadzenia dowodu z faktów mających dla sprawy istotne znaczenie tj. dowodów przesądzających istnienie stosunku podstawowego m.in. umowy nr (...) z dnia 2 maja 2008 r. oraz (...) nr (...) z dnia 7 października 2009 r. wraz z postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 26 stycznia 2010 r.,

- naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną interpretację treści deklaracji wekslowej, a tym samym przyjęcie, że weksel in blanco został wypełniony w sposób z nią sprzeczny

- naruszenia art. 232 zd. 1 k.p.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu i w konsekwencji uznanie, że pozwani nie mieli obowiązku przedstawienia dowodów na poparcie swoich twierdzeń w przedmiocie wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, włącznie z zajęciem stanowiska na czym owa niezgodność miałaby polegać

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 10 prawa wekslowego w związku z art. 509 § 2 k.p.c., poprzez uznanie, że weksel in blanco został uzupełniony przez nieuprawniony podmiot

Wskazując na powyższe uchybienia skarżący wnosił o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu za I i II instancję. W przypadku nieuwzględnienia wskazanego wniosku wnoszono o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację z 10 marca 2014 r. pozwani wnosili o oddalenie apelacji strony powodowej i obciążenie jej kosztami postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjmuje jako własne. Nie budzi najmniejszych wątpliwości, iż na mocy umowy z dnia 29 lutego 2012 r. powód nabył wierzytelność wynikającą z umowy zawartej z J. K. (1), której zabezpieczenie stanowił weksel in blanco. J. K. (1) wraz z M. K. w dniu 2 maja 2008 r. podpisali deklarację wekslową, z której wynikało, iż Bank (...) S.A. jest uprawniony do wypełnienia weksla w każdym czasie w przypadku uchybienia terminom spłaty kredytu. Podkreślenia wymaga, iż weksel został wypełniony przez stronę powodową, a zatem miało to miejsce już po zawarciu umowy sprzedaży wierzytelności w dniu 29 lutego 2012 r.

Skarżący podnosił, iż Sąd błędnie uznał, że podstawą dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia jest wyłącznie przedłożony weksel. Sąd Rejonowy słusznie wskazał, iż zakres ochrony prawnej poszukiwanej przez stronę w toczącym się postępowaniu jest zdeterminowany przez żądania i przytoczenia faktyczne, którymi sąd jest bezwzględnie związany. Zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzić ponad żądanie. Strona powodowa była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika jej stanowisko należało zatem interpretować znacznie bardziej rygorystycznie niż ma to miejsce w przypadku, gdy strona występuje w sprawie samodzielnie.

Z treści złożonego pozwu, jak również pośrednio z „trybu”, w którym powód zainicjował postępowanie – tj. w trybie postępowania nakazowego, wynika iż przedmiotem postępowania jest wyłącznie wierzytelność wekslowa. W piśmie procesowym z 18 czerwca 2013 r. strona powodowa dodatkowo w porób niebudzący jakichkolwiek wątpliwości doprecyzowała, iż podstawą powództwa było roszczenie strictly z weksla. Powód wywodził wprost, iż z uwagi na abstrakcyjny charakter stosunku wekslowego zbędnym jest dokonywanie analizy przez sąd postanowień umowy sprzedaży wierzytelności, stanowiącej źródło stosunku podstawowego, którego zabezpieczeniem był weksel in blanco.

W świetle poczynionych uwag nie sposób przyjąć, aby dochodzone roszczenie swoją podstawę znajdowało również w stosunku podstawowym wynikającym z nabytej wierzytelności kredytowej – skarżący odwoływał się do stosunku podstawowego, jako źródła dochodzonego roszczenia dopiero w apelacji od wyroku. W istocie działanie takie stanowi niedopuszczalną próbę dokonania modyfikacji przedmiotu procesu polegającą na odwołaniu się do odrębnej od wierzytelności wekslowej wierzytelności ze stosunku podstawowego. Skarżący podnosił przy tym, iż wierzyciel po nabyciu weksla gwarancyjnego ma różne możliwości wykazywania zasadności swojego roszczenia wekslowego, powiązanego z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego. Żądanie pozwu oparte jest wówczas na dwóch podstawach faktycznych i prawnych, a gdy okaże się, że zobowiązanie wekslowe nie istnieje, sąd rozpatruje żądanie pozwu z drugiej podstawy przytoczonej przez powoda (tak SN w wyroku z 15.03.2007 r., II CSK 495/2006). Należy jednak zauważyć, iż w cytowanym orzeczeniu powód, jako podstawę dochodzonego roszczenia obok złożonego weksla powoływał się w pozwie również na łączący strony stosunek podstawowy. W ocenie Sądu Najwyższego wierzycielowi należy pozostawić to, czy w postępowaniu nakazowym powołuje się on tylko na załączony do pozwu weksel, czy także na fakty i dowody mające uzasadniać roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego. Podkreślenia wymaga przy tym, iż w przywołanym orzeczeniu Sądu Najwyższego stroną powodową był udzielający kredytu Bank, który będąc jednocześnie wystawcą weksla gwarancyjnego, był podmiotem uprawnionym do jego wypełnienia. Orzeczenia przytaczane przez apelującego na poparcie swych twierdzeń były więc całkowicie nieprzydatne do zastosowania w niniejszej sprawie.

Z powyższych względów za chybiony należy uznać zarzut ograniczenia przez Sąd przedmiotu procesu do wierzytelności wekslowej tj. zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Za chybiony należy również uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie przeprowadzenia dowodu z faktów mających dla sprawy istotne znaczenie tj. dowodów przesądzających istnienie stosunku podstawowego m.in. umowy nr (...) z dnia 2 maja 2008 r. oraz (...) nr (...) z dnia 7 października 2009 r. wraz z postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 26 stycznia 2010 r.

Należy wskazać, iż nabycie przez stronę powodową wierzytelności na podstawie powołanej umowy jest okolicznością, która nie budziła wątpliwości. Sąd w czynionych ustaleniach powołał się na umowę sprzedaży wierzytelności (znajdującej się na kartach 11-35), oraz załącznika (na kartach 45-47). Mając jednak na uwadze wcześniejsze rozważania dotyczące wyznaczenia przez stronę powodową ram procesu związanych z dochodzoną wierzytelnością z weksla Sąd nie był zobowiązany do czynienia w tym zakresie dalej idących ustaleń, jak również dokonania oceny trafności zarzutów podnoszonych przez pozwanych, co do łączącego strony stosunku podstawowego – w tym zarzutu przedawnienia.

Przesądżając ostatecznie o przedmiocie niniejszego postępowania należy odnieść się do zasadniczej dla rozstrzygnięcia kwestii tj. czy przedmiotowy weksel w chwili nabycia wierzytelności kredytowej był przeznaczony do obrotu, a w związku z tym czy powód korzystał z formalnej legitymacji z weksla i czy był uprawniony do jego wypełnienia. Sąd Rejonowy powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie II CK 499/03 wskazał, iż wystawienie weksla gwarancyjnego – pozostającego w ścisłym związku z łączącym strony stosunkiem podstawowym, i wręczenie go bankowi przy zawieraniu umowy kredytu opiera się na zaufaniu kredytobiorcy do banku jako instytucji „szczególnego zaufania”. Wylacza to możliwość przyjęcia, aby weksel gwarancyjny in blanco przed jego wypełnieniem był przeznaczony do obrotu, jak również, aby uprawnienie do wypełnienia takiego weksla - będąc uprawnieniem zarezerwowanym wyłącznie dla konkretnego banku, mogło przejść w drodze cesji na innego uczestnika obrotu. Nie jest wykluczone, aby weksel in blanco stanowił przedmiot obrotu jeszcze przed jego wypełnieniem ze skutkiem „zwykłej cesji”, o ile jednak dokona tego uprawniony podmiot i gdy treść weksla po uzupełnieniu będzie zgodna z porozumieniem wekslowym. Mając powyższe na uwadze nie sposób uznać, aby w niniejszej sprawie strona powodowa była uprawniona do samodzielnego wypełnienia weksla. Dodatkowo z deklaracji wekslowej wynika, iż Bank był uprawniony do wypełnienia weksla do wysokości odpowiadającej aktualnym roszczeniom banku, które miałyby być zgodne z księgami bankowymi. Mając na uwadze, iż do wypełnienia weksla doszło już po przeniesieniu wierzytelności z umowy kredytu, nie może być mowy o istnieniu roszczeń banku znajdujących swoje potwierdzenie w księgach bankowych, co uzasadniałoby wypełnienie weksla do ustalonej w ten sposób kwoty.

Z powyższych względów brak jest podstaw do uznania, iż doszło do naruszenia art. 10 ustawy prawo wekslowe oraz art. 509 § 2 k.p.c.

Za chybiony należy również uznać zarzut naruszenia art. 232 zda 1 k.p.c. oraz łączący się z nim zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez „zastąpienie” przez Sąd pozwanych w wykazywaniu inicjatywy dowodowej na okoliczność wypełnienia weksla w sposób sprzeczny z deklaracją wekslową. Bezspornym jest, iż ciężar wykazania faktu wypełnienia weksla w sposób sprzeczny z treścią deklaracji wekslowej ciąży na dłużniku wekslowym. Należy jednak wskazać, iż kwestia ta, jako mające drugorzędne znaczenie dla sprawy, nie była przedmiotem szerszej analizy. Zasadniczą kwestią – o czym była mowa wyżej, nie było bowiem ustalenie czy weksel został wypełniony w sposób zgodny z deklaracją ale kwestia istnienia po stronie powodowej samego uprawnienia do jego wypełnienia. Mając na uwadze, iż na powoda nie przeszło uprawnienie do wypełnienia gwarancyjnego weksla in blanco brak było podstaw do uznania, aby pozwani byli zobligowani do wykazywania, iż weksel został wypełniony w sposób sprzeczny z deklaracją. Dodatkowo – co również było już przedmiotem rozważań, sama treść deklaracji przemawiała za brakiem możliwości przeniesienia na powoda uprawnienia do wypełnienia przedmiotowego weksla.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

O kosztach procesu za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwani wygrali sprawę w całości, ponosząc koszty procesu w kwocie 1.200 zł, na które składały się koszty zastępstwa procesowego ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym (Dz. U. z 2013 r. poz. 461)